

Cijfers over 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning

Factsheet 4 – Maatschappelijke ondersteuning vanuit de Wmo

COLOFON

Cijfers over 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning.
Factsheet 4 - Maatschappelijke ondersteuning vanuit de Wmo

AUTEURS

Carola Döpp, Nivel
Iris van der Heide, Nivel
Karlijn Joling, Amsterdam UMC, locatie VUmc
Robert Verheij, Nivel
Anneke Francke, Nivel

ADVISEURS

Marco Blom, Alzheimer Nederland
Julie Meerveld, Alzheimer Nederland
Karlijn Kwint, Vilans
Margreet Reitsma, Vilans
Jacqueline Hoogendam, ministerie van VWS
Valentin Neevel, ministerie van VWS

© Augustus 2020 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Deze publicatie is tot stand gekomen in het kader van het programma Dementiezorg voor elkaar. Een samenwerkingsverband tussen Nivel, Vilans, Movisie, Pharos en het Trimbos-instituut.

Heeft u vragen over deze publicatie dan kunt u contact opnemen met Carola Döpp, projectleider (c.dopp@nivel.nl).

**DEMENTIEZORG-
VOOR ELKAAR**

INLEIDING

Thuiswonende mensen met dementie kunnen gebruik maken van verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning gefinancierd vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In deze factsheet wordt weergegeven in hoeverre mensen met dementie die heel 2017 thuis woonden gebruik maakte van maatschappelijke ondersteuning en van welke type maatschappelijke ondersteuning zij gebruik maakten.

DOEL VAN DEZE FACTSHEET

Inzicht geven in de aard en omvang van maatschappelijke ondersteuning die thuiswonende mensen met dementie gebruiken. De informatie wordt gegeven op landelijk niveau en op het niveau van zorgkantorregio's.

WAAR GAAN ANDERE FACTSHEETS OVER?

Overige factsheets gaan over de volgende thema's:

- Factsheet 1 - Achtergrondkenmerken van mensen met dementie
- Factsheet 2 - Langdurige zorg in 2017
- Factsheet 3 - Ziekenhuisopnamen in 2017
- Factsheet 5 - Medicatie, polyfarmacie en psychofarmaca in 2017
- Factsheet 6 - Huisartsenzorg in 2017

“Uitgebreidere informatie over het Register is te vinden in factsheet 1”.

HET REGISTER DEMENTIEZORG EN ONDERSTEUNING?

De informatie in deze en voorgaande factsheets is gebaseerd op gegevens uit het Register Dementiezorg en Ondersteuning dat tussen 2017 en 2020 is opgezet. Hieronder wordt beschreven wat dit Register is en wat het doel van het Register is.

1

Informatiebron die inzicht geeft in het gebruik van zorg en ondersteuning door mensen met dementie en hun inwonende partners.

2

Heeft als doel **inzicht te geven** en vervolgens het **gesprek** over de kwaliteit van zorg en ondersteuning **op gang te brengen**.

4

Een **duurzame informatiebron** op basis waarvan jaarlijks cijfers en trends worden gepubliceerd over het gebruik van zorg en ondersteuning door mensen met dementie en hun partners.

3

Maakt gebruik van **bestaande gegevens**.
GEEN extra registratielast.

5

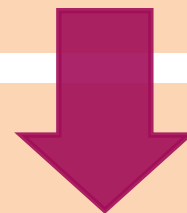
Gegevens zijn **gekoppeld op individueel niveau** en staan in de **beveiligde omgeving** van het CBS.

OVER WELKE MENSEN MET DEMENTIE BEVAT HET REGISTER GEGEVENS?

Onderstaande figuur laat zien over hoeveel mensen met dementie en inwonende partners het Register voor 2017 gegevens bevat.

Volgens schattingen van Alzheimer Nederland wonen er naar schatting 280.000 mensen met dementie (cijfers Alzheimer Nederland) in Nederland, waarvan er circa **180.000** in beeld zijn.

Het Register Dementiezorg en Ondersteuning bevat gegevens over **178.741** mensen die in 2017 dementie hadden.

LEESWIJZER

De informatie in deze factsheet is gebaseerd op de meest recente beschikbare landelijke gegevens, in dit geval van het jaar 2017. De cijfers hebben betrekking op alle mensen met dementie die heel 2017 thuis hebben gewoond en van wie gegevens beschikbaar zijn vanuit het Register. Om betekenis te kunnen geven aan de informatie wordt, voor zover beschikbaar, ook informatie gegeven over 60-plussers en 85-plussers uit de algemene bevolking. Deze factsheet bevat onderstaande inhoud.

1. Maatschappelijke ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo - Landelijke cijfers 2017

- Kenmerken van de groep mensen met dementie die heel 2017 thuis woonde
- Percentage mensen met dementie dat ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo gebruikt
- Verdeling naar typen maatschappelijke ondersteuning
- Gebruik van dagopvang gefinancierd vanuit de Wmo

2. Maatschappelijke ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo - Cijfers zorgkantoorregio's 2017

- Percentage mensen met dementie dat ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo gebruikt
- Verdeling naar typen maatschappelijke ondersteuning
- Gebruik van dagopvang gefinancierd vanuit de Wmo
- Samenvatting regionale verschillen Wmo ondersteuning

3. Verantwoording

1. Maatschappelijke ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo Landelijke cijfers 2017

KENMERKEN VAN DE GROEP MENSEN MET DEMENTIE DIE HEEL 2017 THUIS WOONDEN

Gegevens over gebruik van maatschappelijke ondersteuning bij dementie

- Het Register bevat informatie over 178.741 mensen met dementie.
- Deze factsheet gaat alleen over die mensen met dementie die heel 2017 thuis hebben gewoond.
- In 2017 woonden 90.324 mensen met dementie het hele jaar thuis (51% van het totaal aantal mensen in het Register)

In tabel 1 staan kenmerken van deze groep mensen met dementie.

Tabel 1. Kenmerken mensen met dementie die heel 2017 thuis woonden (n=90.324)

Vrouw	57 %
Gemiddelde leeftijd	78 jaar
Leeftijd in categorieën:	
40 tot 64	11,6%
65 tot 74	20,1%
75 tot 84	39,6%
85 of ouder	28,7%

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING VANUIT DE WMO - 2017

48%

van de mensen met dementie die heel 2017 thuis woonde gebruikte ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo.

Binnen de algemene bevolking gebruikte in 2017...

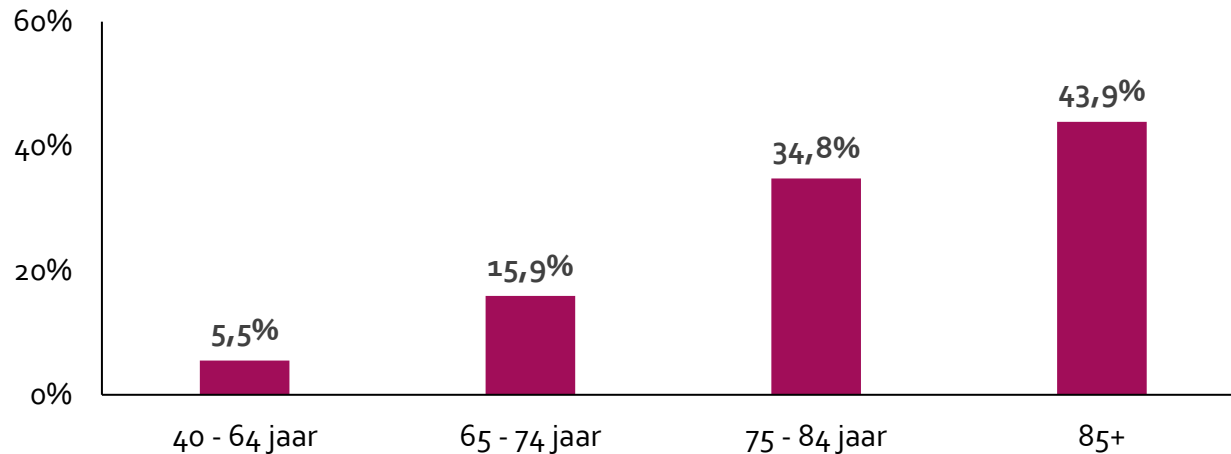
17% van de 60 – plussers en

65% van de 85 - plussers

ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo.

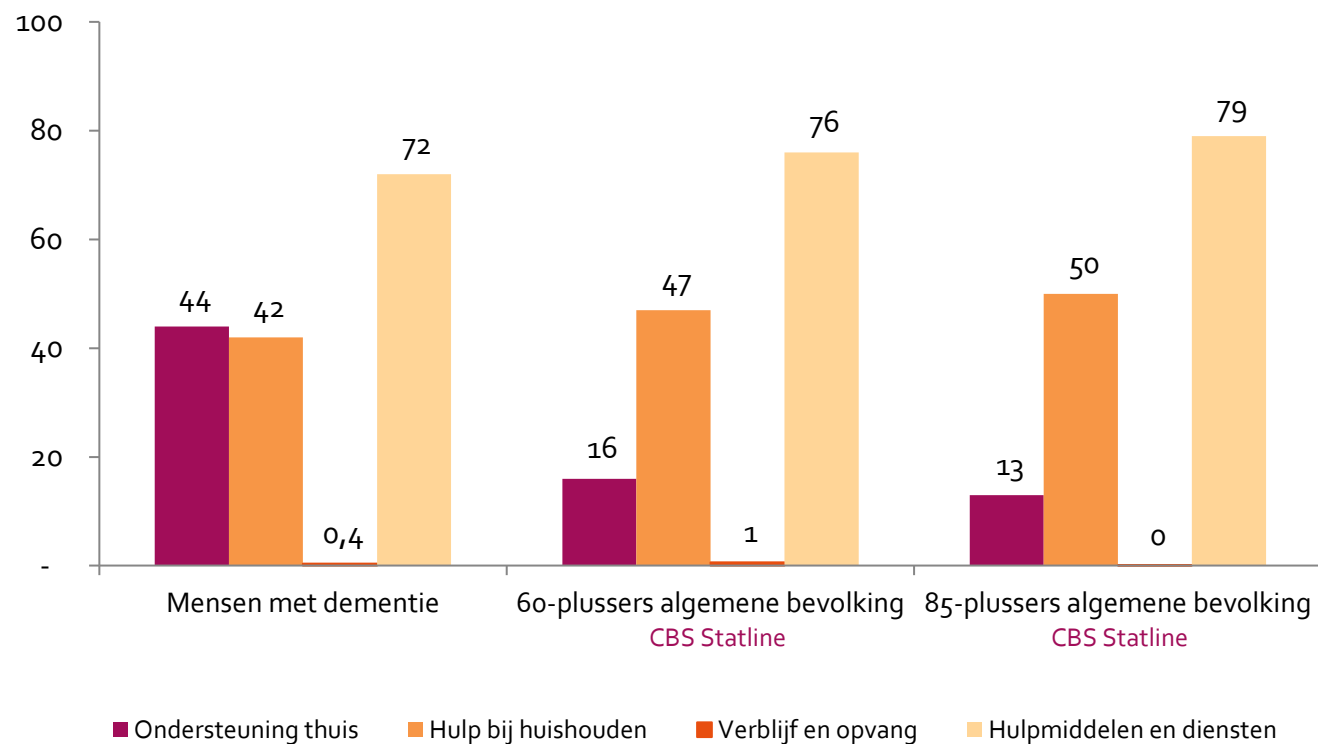
(CBS Statline)

Figuur 1. Verdeling naar leeftijd van mensen met dementie die in 2017 gebruikmaakte van maatschappelijke ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo (percentage)

TYPEN MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING BIJ MENSEN MET DEMENTIE - 2017

Figuur 2. Gebruik maatschappelijke ondersteuning naar type ondersteuning*
(percentage van het totaal aantal Wmo gebruikers)

* De indeling naar type ondersteuning zoals gebruikt door het CBS is aangehouden.

Ondersteuning thuis

Omvat begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, dagbesteding en andere groepsgerichte ondersteuning.

Hulp bij huishouden

Alle ondersteuning bij het huishouden.

Verblijf en opvang

Omvat beschermd wonen en (spoed)opvang.

Hulpmiddelen en diensten

Omvat woon- en vervoersdiensten en voorzieningen, rolstoelen en overige hulpmiddelen.

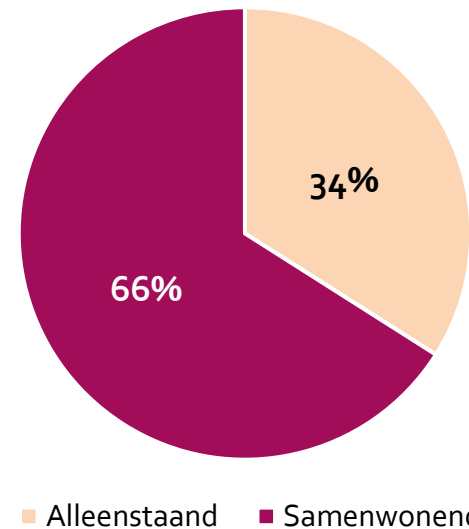
GEBRUIK DAGOPVANG MENSEN MET DEMENTIE - 2017

Dagopvang is belangrijk voor mensen met dementie. Het geeft hen een dag invulling en structuur. Daarnaast geeft het de naaste van de persoon met dementie tijd om eigen activiteiten te ondernemen om zo de taak als mantelzorgers vol te kunnen houden. Omdat dagbesteding ook gefinancierd kan worden vanuit de Wlz ligt het daadwerkelijke gebruik hoger.

25%

van de mensen met dementie die heel 2017 thuis woonde maakte gebruik van dagbesteding gefinancierd vanuit de Wmo.

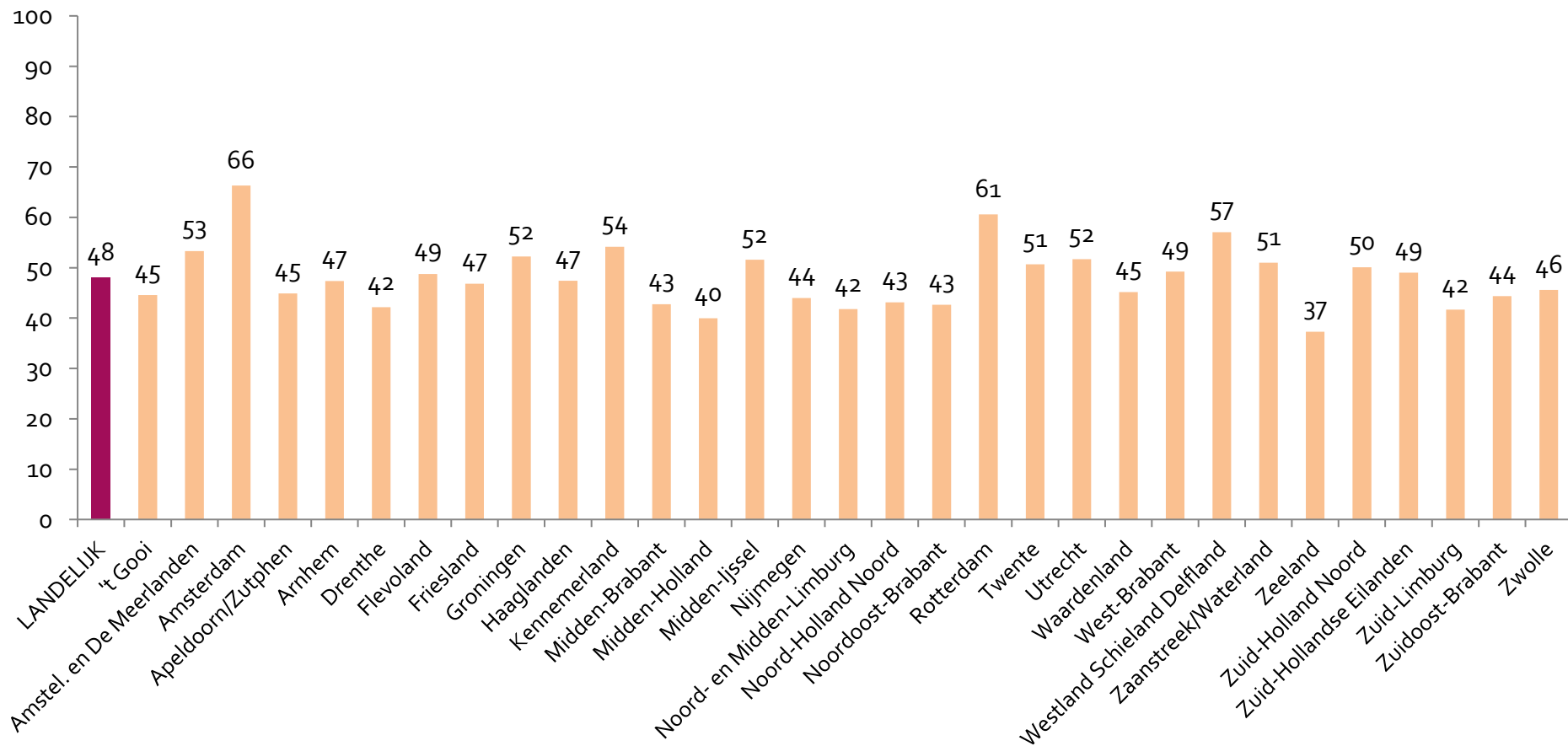
Figuur 3. Gebruik dagopvang naar woonsituatie (percentage van het totaal aantal gebruikers Wmo gefinancierde dagopvang)

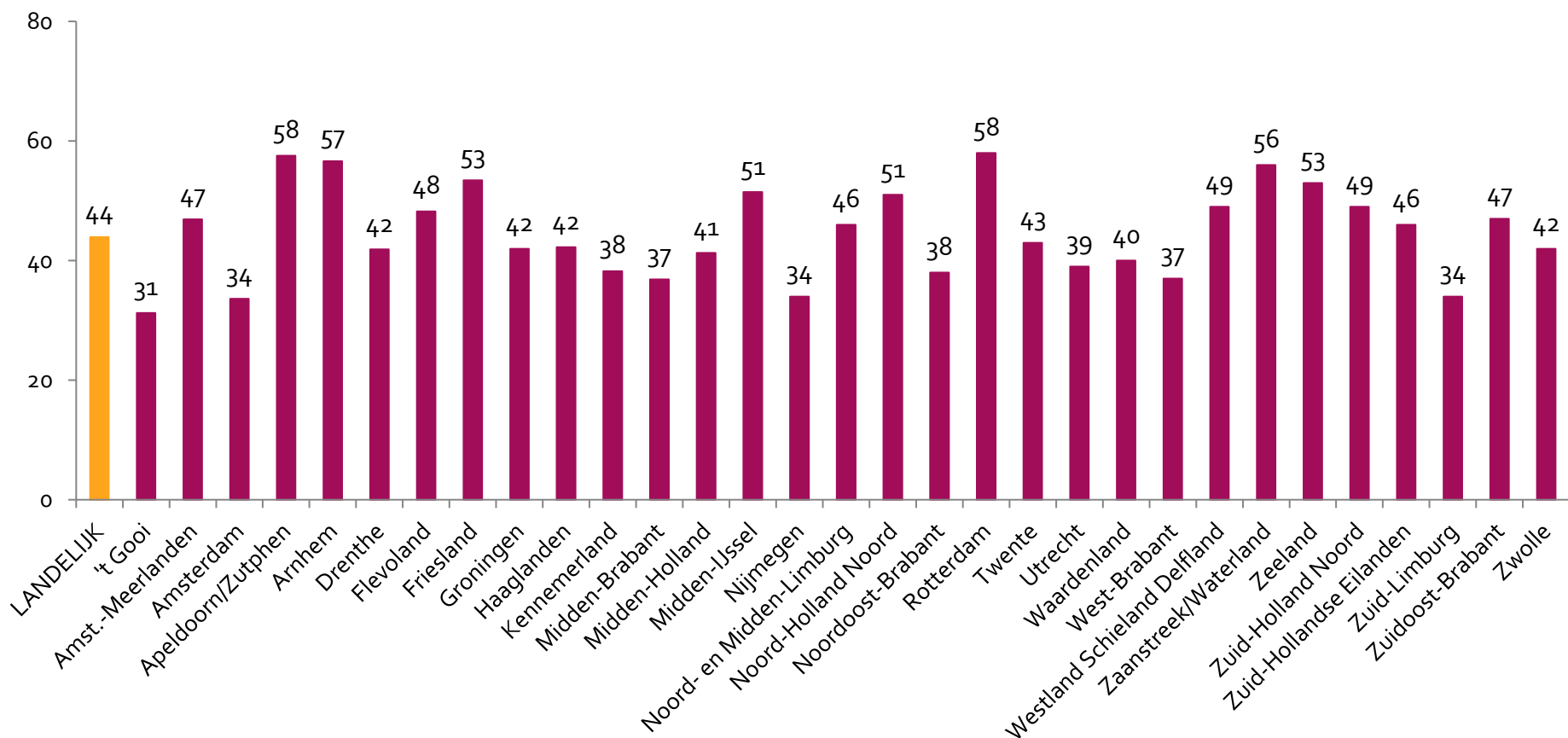
2. Maatschappelijke ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo Cijfers over zorgkantorregio's 2017

PERCENTAGE THUISWONENDE MENSEN MET DEMENTIE DAT GEBRUIK MAAKT VAN MINIMAAL ÉÉN WMO GEFINANCIERDE VOORZIENING - 2017

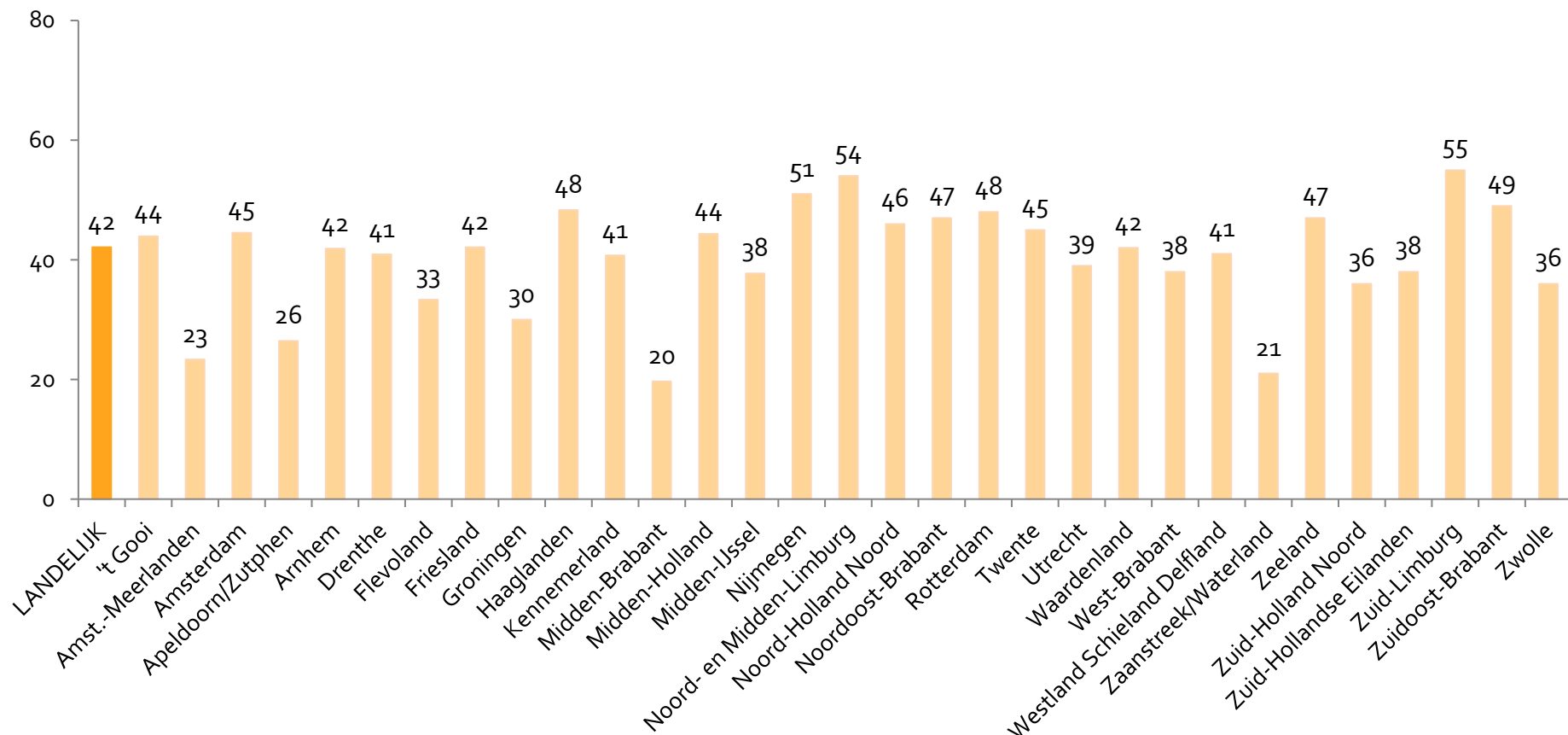

PERCENTAGE THUISWONENDE MENSEN MET DEMENTIE DAT GEBRUIK MAAKT VAN ONDERSTEUNING THUIS – 2017

Onder ondersteuning thuis vallen: persoonlijke begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, dagbesteding en andere groepsgerichte ondersteuning

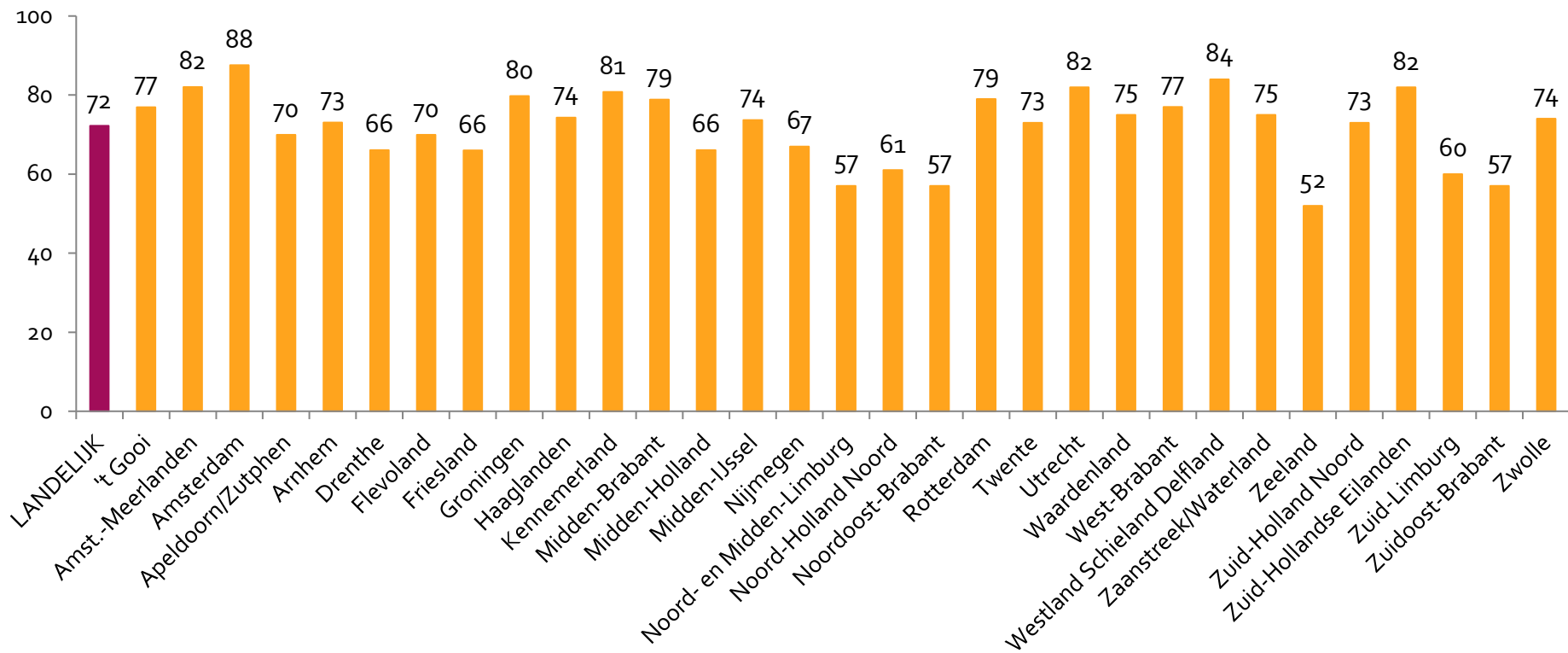

PERCENTAGE THUISWONENDE MENSEN MET DEMENTIE DAT GEBRUIK MAAKT VAN HULP BIJ HUISHOUDEN - 2017

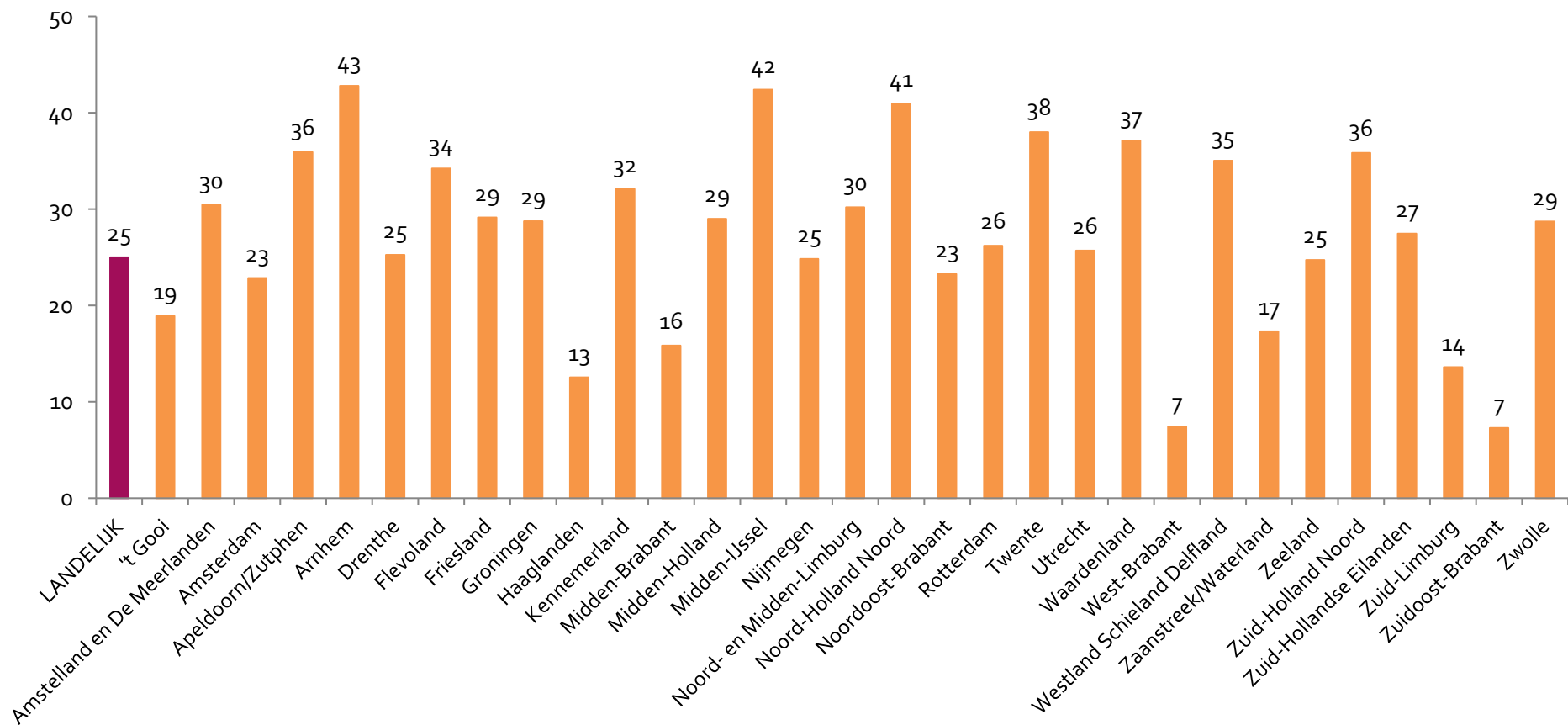

PERCENTAGE THUISWONENDE MENSEN MET DEMENTIE DAT GEBRUIK MAAKT VAN HULPMIDDELEN EN DIENSTEN – 2017

Onder hulpmiddelen en diensten vallen: woon- en vervoersdiensten en voorzieningen, rolstoelen en overige hulpmiddelen

PERCENTAGE THUISWONENDE MENSEN MET DEMENTIE DAT WMO GEFINANCIERDE DAGOPVANG GEBRUIKT - 2017

SAMENVATTING REGIONALE VERSCHILLEN IN GEBRUIK WMO ZORG DOOR THUISWONENDE MENSEN MET DEMENTIE - 2017

Veel regionale variatie in het gebruik van Wmo voorzieningen

Tussen regio's zijn er enorme verschillen in het gebruik Wmo voorzieningen.

Hieronder de regionale spreiding voor de verschillende type Wmo voorzieningen.

- 7 tot 43 procent gebruikte dagopvang
- 31 tot 58 procent gebruikte ondersteuning thuis
- 20 tot 55 procent gebruikte huishoudelijke hulp
- 61 tot 91 procent gebruikte hulpmiddelen en diensten

Gebruik WMO voorzieningen

Tussen de 37 en 66 procent van de thuiswonende mensen met dementie gebruikte in 2017 één of meer Wmo voorzieningen. In de meeste zorgkantorregio's ligt het gebruik van Wmo voorzieningen rond de 45%. Amsterdam is een uitschieter met 66%.

Mogelijke verklaringen regionale verschillen

Verschillende Wmo voorzieningen kunnen in sommige gevallen ook bekostigd worden vanuit de Wet Langdurige Zorg (Wlz) of de Zorgverzekeringswet (Zvw). Eventuele afspraken hierover kunnen per zorgkantorregio verschillen. Daarnaast mogen gemeenten sinds 2015 zelf bepalen welke steun burgers krijgen vanuit de Wmo. Elke gemeente voert de Wmo weer anders uit. Ook dit kan zorgen voor regionale verschillen in het gebruik van Wmo voorzieningen.

3. Verantwoording

Verantwoording

Deze verantwoording is een aanvulling op de verantwoording in [factsheet 1](#).

In factsheet 1 worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat is het Register Dementiezorg en Ondersteuning?
- Hoe zijn mensen met dementie geselecteerd?
- Over hoeveel mensen met dementie zijn er gegevens in de verschillende bestanden gevonden?
- Zijn de gegevens die gebruikt zijn voor het Register representatief?
- Over welke mensen bevat het Register geen gegevens?
- Welke gegevensbestanden zijn gebruikt voor het analyseren van de achtergrondkenmerken?
- Hoe is bepaald welke mensen met dementie bij welke zorgkantorregio horen?
- Hoe komt het dat het Register gegevens bevat van minder mensen dan het onderzoek van Vektis?

1. Op welke gegevensbestanden is de informatie in deze factsheet gebaseerd en wat is de dekking?

De informatie in deze factsheet is gebaseerd op gegevens uit twee verschillende bestanden (zie hieronder) afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), één van de gegevensbronnen van het Register.

1

WMO – met eigen bijdrage

Eén **bestand** (GEBWMO) met gegevens over het gebruik van Wmo maatwerkarrangementen waarvoor een eigen bijdrage betaald moest worden. Deze gegevens zijn afkomstig van het Centraal Administratie Kantoor (CAK). De gegevens hebben betrekking op personen die staan ingeschreven in de Basis Registratie Personen (BRP). Dit bestand is volledig dekkend.

2

WMO - Gemeentelijke monitor

Een **bestand** (WMOBUS) met gegevens over Wmo maatwerkarrangementen. De gegevens worden aangeleverd via de **gemeentelijke monitor sociaal domein**, waar gemeenten vrijwillig aan deelnemen. Het bestand bevat alleen gegevens van gemeenten die gegevens hebben aangeleverd én die tevens toestemming hebben gegeven voor publicatie. Zie p.21 over de dekking.

Bestand **2** maakt gebruik van gegevens uit de gemeentelijke monitor sociaal domein. Omdat gemeenten hier vrijwillig aan deelnemen zijn de gegevens niet volledig dekkend. Voor 2017 bevat het bestand gegevens van 275 van de 355 gemeenten (zie Figuur 4). Van 80 gemeenten ontbreken de gegevens (www.waarstaatjegemeente.nl).

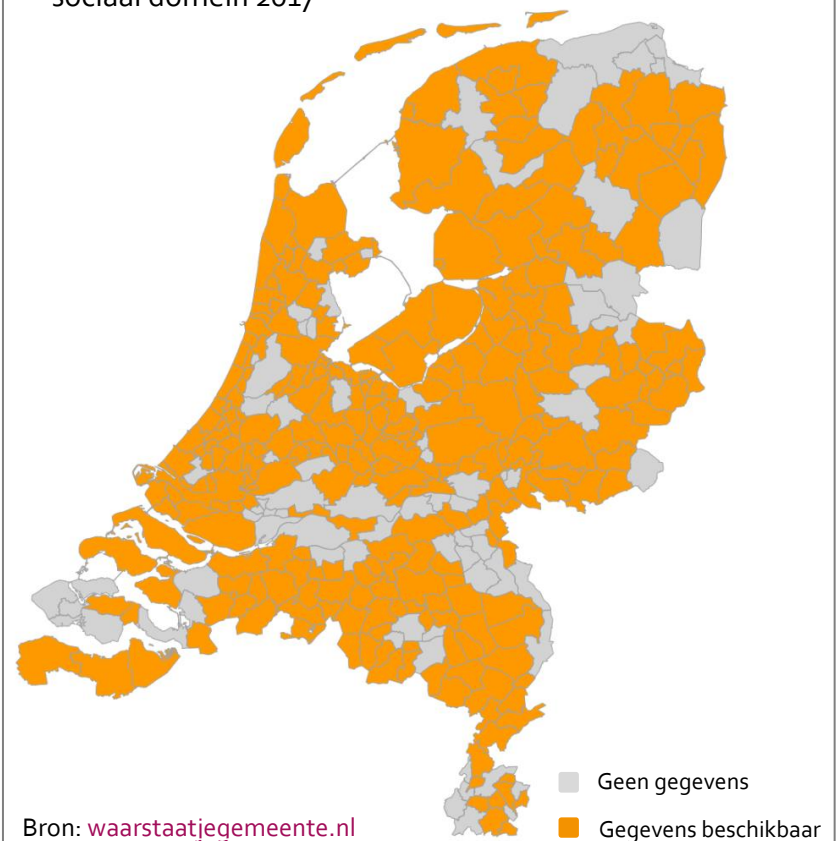
Door gegevens uit bestand 1 en 2 te combineren wordt een zo compleet mogelijk beeld gegeven van het gebruik van Wmo voorzieningen door mensen met dementie.

Een aantal vormen van zorg en ondersteuning kan echter ook vanuit de Zvw of de Wlz worden gefinancierd. Over (een deel van) deze zorg en ondersteuning bevat het Register vooralsnog geen gegevens.

2. Waarom wordt er alleen informatie gegeven over mensen met dementie die het hele jaar thuis wonen?

Alleen mensen die thuis wonen (en niet in een zorginstelling) maken aanspraak op Wmo voorzieningen. Daarom is er alleen gekeken naar mensen met dementie die heel 2017 thuis woonden. Mensen die een gedeelte van 2017 thuis woonden zijn niet meegenomen in de analyse. Verder zijn mensen met dementie die in een verzorgingshuis wonen niet meegenomen, hoewel zij wel aanspraak kunnen maken op ondersteuning vanuit de Wmo. Dit komt omdat deze mensen in het gebruikte bestand van het CBS vallen onder de categorie institutioneel huishouden en niet te onderscheiden zijn van mensen die bijv. in een verpleeghuis wonen.

Figuur 4. Dekking gegevens gemeentelijke monitor sociaal domein 2017

3. Waar komt de informatie over 60-plussers en 85-plussers vandaan die gebruikt is om te vergelijken?

Om de informatie over het gebruik van verschillende typen maatschappelijke ondersteuning gefinancierd vanuit de Wmo bij mensen met dementie in perspectief te plaatsen wordt dezelfde informatie, waar mogelijk, ook gegeven voor de groep 65-plussers en 80-plussers uit de algemene bevolking. Hiervoor zijn cijfers van CBS Statline gebruikt. Wanneer van toepassing, is de link naar de betreffende gegevens toegevoegd.